

TABIAT GÜNLÜĞÜ: ATEŞİN DİLİNDE

İsmail Karakurt

Yanmış elimle ateşin doğası üzerine yazıyorum. Çünkü insan elini yakmadan bu konuda yazamaz.¹

■ Tabiata, ruhumu dinlendirmek için, zaman zaman sakin bir yer bulmaya giderim. Sadece ruh mu? Zihin ve gönül de var. Şu yeryüzünde insanın zihnine, gönlüne ve ruhuna tam bir yalnızlık duygusu yaşatacak çok az yer kaldı. O az yerler hâlâ kadim bir sihre veya enerjiye sahip. Bu az sayıdaki yerlerin birinde, günlük hayattan uzak, sessizliğin ve huzur hakkının tadını çıkarmayı kim istemez?

Odun topladım. Ateşi yaktım. Üzerine çaydanlığı koydum. Su kaynayadursun, yaktığım ateşin çıtırtıları eşliğinde alevlerini seyrediyorum. O seyirde, görmenin tarif edilemez bir hazzı var. Sanki bu hazzı elma soymanın hazzı karışıyor. Hazzın keyfinin yanında, tam ne olduğunu kestiremediğim ama yine de insanı görünenin ötesine götüren başka bir şey var. Çünkü insanın ateş konusunda ne duyduğunu, hayallerini ve ne düşündüğünü hep merak etmişimdir. Zihnim bununla çalkalanıp duruyor. Aslında sadece zihin değil aklın ve kalbin destansı bir koşusu bu.

Yeni yeşilin nefesi gibidir yeni ateşin alevleri. Taze genç yaprakların veya bağ filizlerinin taze yeşilliğini içine çekmekten gelen neşe hissi her neyse yeni ateşin alevleri de o duyguyu yaşıyor. Ateşle birlikte hayal kurmak inanılmaz bir zevk, bazen rüya gibi bir hediye. Şu anı yaşayan biri olarak, hayal gücünün büyülmüş saniyeler içinde kendinizi yeni bir gerçekliğe, yeni bir varoluş biçimine taşıyorsunuz. Ama bu taşınma biçimi bir ateşperest tapınması değil. Ateş ve alevler renklerinde sanki yeryüzünün gökyüzüyle buluştuğu yerdeki değişen ışıltıyla sarmaş dolaş. Alevler arasındaki boşluk veya sessizlik sadece boş bir aralık değil, aynı zamanda bir seyir veya sohbet

¹ Ingeborg Bachmann

denge katan anlamlı bir duraklama geçiştir. Ateş pervaneleri alevlerin şiirsel titreşimlerini yakalamak için o kadar uzun süre uçuştular ki baştan çıktılar ve istediklerini alamadan yanıp kül oldular. Kim bilir, belki de kalplerini küllere birer çiçek gibi sakladılar. Ateş ateştir gül de gül. Ateşin içine atılan her şeyden bir yanıyla da neredeyse Salvador Dali'nin "Kanayan Güller"iyle "Gül Başlı Kadın"ında özgünlük kazanmış gül imgesinin görünürlüğü yükseliyor. Alevlerin yükselişi çok değişik ve git gide şakayık tomurcuğuna benziyorlar. Kış şakayıkları belki de bu manzaraya dayanamayıp bir yerlerde tüm utangaçlıklarıyla çoktan açmışlardır.

Ateşin ne olduğu ya da olmadığını düşünürken ateşle ilgili birçok şey aklınızı veya zihninizi yoklar durur. Ateşe dair, ateşle ilgili inanışlar ve söylencelerin varlık nedenini sorgulayan düşünceler, sorular ve cevaplar eksik olmaz. Ateş kültürü üzerine çalışan, ateşi çalan, ateşe tapan, ateşi yazan, yazdığı şiire, çağırıldığı şarkıya türküye ateşin korunu mayalayan bir sanatçı bir şair de bu damardan geçer. "Ateş" dendiğinde mesela sizin aklınıza "ateşi duyan, ateş üzerine" yazılmış ilk hangi eser gelir? Bu temayı yoğuran müstakil bir müzik eseri var mı "ateşler" veya "alevler" diye? Ya da doğrudan ateşi resmeden ressam? Müzikte benim zihnime birden Mehmet Erenler'in söylediği "Gönlüm Ataşlara Yandı" türküsü gelip oturuyor. Varlığın nedenlerinden biri aşkın tene kattığı sıcak gönenç ateşini yakıyor. Ev ocaktır, kadın da ocağa dâhil. Çiftin birliği ve uyuyan titreşimleri uyandıracak şiirsel özelliği de burada. Ateşin baştan çıkarıcı etkisine rağmen çocukluğumun geçtiği yerlere özlem ve şu andaki "ev" duygum hâlâ tam olarak o ocak evle örtüşmüş değil. Ya kitaplar? Marguerite Yourcenar'ın *Ateşler* kitabı küçük ama aşk sayhası hâliyle fena, "Ben buradayım!" diyor. Ayrıca daha önce *su, düş, mekân* poetikası üzerine yazdıklarını okuduğum yazarın ateşle ilgi çalışmalarındaki fikirler de hayranlık uyandırıyor. Kimden söz ettiğimi tahmin etmişsinizdir.

Ateş iyice harlandı. Çocukken bir panayırda gördüğüm ateş yutan hokkabazlar geçiyor gözümün önünden. Onların yuttuğu böyle bir ateş miydi? Bir de şu sıçrayan ve sönen kıvılcımlarım amacı ne ola ki? Bizim bilemeyeceğimiz nasıl bir ayrılık hâli yaşıyorlar. Karşımda muhteşem bir tablo. Alevler bütün parıltılarıyla, koro hâlinde renkli mitolojik yılanlar gibi havada yaşayıp kıvrılarak dolanıyorlar. Hatta dolana dolana kayboluyorlar. Hareketi varlığının merkezine almış, sanki gökkuşağının ateşinden kanatlar giymişler. Gövdelelerinin sonsuzca harekete kıvrılmış gösterileriyle, uzak bir ufka en uçtaki gözlerini sabitlemişler gibi. Defalarca baktım, defalarca daha yakından alevlerin o eşsiz kıvrımlarındaki güzelliğe. Işık ve amacın canlı bir göçü hâlinde, çok farklı figürler sergiliyorlar. Eşsiz bir zarafetle ve kendi ezgilerinde şarkılarını söylüyorlar, meydan okumanın ejderha nefesini kolları üflüyorlar. Kalpler peşinde avcı varmış gibi dağ keçisi olup geçiyorlar alevler arasından. Ateşin doğası üzerine kafa yorduğumda, bir demirci edasıyla körüğümü ateşin içinden geçiriyorum. Her geçişte zarif bir intikam gibi parmaklarım eriyor ruhumun ateşinde. Olgunluk fikri ve insanla ilgili pişen her şey o ateşten geçer.

Şu anda sadece parıldayan, ışıldayan, köpüren, vızıldayan bir şey var. Ateşin yamacına hafifçe tutulan mısırların püskülü alazlandı, közün harareti dindi, patlayışlarıyla mısır pişti. Burada ateşin insana açıkladığı değil de bazı hakikatleri insanın açıklayamayacağı bir şeyler de var.

Bir “cıss” sesi geçiyor içimden, ateş dokunmasın diye çocukluğun hazinesi dile. Dört unsurdan biri ateş. Burada onun işlevlerini sıralamasam da bilinir ki ateş hem bir imge hem de imge yapıcı veya yatıştırıcı bir unsur. Ateşin varlığı, tecrübesi ve seyriyle algılanan imge, bir gerçeği veya bir hayali başlatıyor insanda. İnsan kendi içinde başlattıklarıyla, iyilik ya da kötülük adına tam olarak arzuladığı seçeneği de kullanıyor. Ateş ki yıldızlara göz kırpar ancak bataklıkta yanmaz. O, gördüklerimizden daha fazlasıdır. Bir şimşek çakımıyla şairlerin ilhamını ve şiirini alevlendirirler. Gözlerine göz olur, göz göze gelirler, ateşin içinde kaybolur gözleri. İçlerindeki ateşi uyandırırılar. Onlar ki zaten “yangın kavmi”nden, *her gece kendi ateşlerinin yangınında uyanırlar*. Onların içinde yanan şenlik ateşlerini ve akılla bastırdıkları alevleri hiçbir zaman bilmek istemem. Sözcükleri ve nasibi hayallerinden daha öte. Yüreğindeki sevda siyahı da Hüseyin susuzluğundan. Zaman geçerken bence çütür kuşunun boyun ve göğüs bölgesinde bulunan ilahi bir sanat eseri niteliğindeki kıvrıklık da aynı dertten bir teselli.

Zamanın geçmesi sadece teselli sağlamakla kalmaz, aynı zamanda ilerleme arzusunun da körükler. Sonuçta şu an kuşlar, ağaçlar ve kabukları bana rehberlik ediyor. Ama evvela güneşin ısıttığı kayaların üzerinde karşılaştığım bir keremle dikkatimi çekiyor. Fırlak gözlerle bana öyle bir baktı ki! Dikkat, aynı dünyada yaşadıklarımızla karşılıklı bir ilişki biçimidir. Sonra kaydı gitti kayalar arasına. Aynı hizanın devamındaki otlardan gelen çıtırtının sahibini aradı gözlerim. O da nesi, demeyeceğim çünkü ilk karşılaşmıyoruz kirpi arkadaşla. Sanırım yiyecek bir şey arıyor. Bu sahne daha bir muhteşem. Otlakta ceylan tabiatlı bir at, gün ışığına karşı yelelerini savurarak dolaşıyor. Ceylandan ne farkı var onun? Ya şu kır çiçeklerinin renk çemberi, genetik olarak dallanmış bir tür anahtarı gibi, bakana neden ilham vermesin?

Tanrı, gün ışığı ve ateş eşliğinde bize görmemiz için ne güzel tecelliler vermiş. Mesela akşam güneşinin yüksek ağaç tepelerine yansıttığı ışık inanılmaz derecede güzel. Sanki alev almış yanıyor. Tabiata bakarken sadece beden değil ateşin kendisini arındırması gibi ruh da arınıyor.